

HAGELNETTEN, EEN NOODZAAK?

De kans op hagel neemt toe. Hagelnetten worden in ons land, naast hagelkanonnen en hagelverzekeringen, een noodzaak. Welke ervaringen heeft men hiermee in de praktijk? We gingen kijken bij een fruitteiler die al met hagelnetten werkt.

– Leen Jolling & Patrick Dieleman

LUC STAES

Leeftijd: 46 jaar
 Gemeente: Attenrode (Glabbeek)
 Specialisatie: fruitteelt, ongeveer 20 ha peren (Conference, Sweet Sensation) en 4 ha appels

Luc Staes ziet als groot voordeel van hagelnetten in vergelijking met een verzekering dat je sowieso fruit kan aanbieden. Zeker voor clubrassen is dat interessant.

Dat de kans op hagel groter wordt, blijkt uit klimatologische studies van het KMI. Die tonen aan dat er een verband bestaat tussen de stijgende temperatuur in België en het aantal onweersdagen. Neemt het aantal onweersbuien toe, dan stijgt ook de kans op hagel. Fruitteilers moeten het zekere voor het onzekere nemen om zo hun inkomen te beschermen

Kans op hagelschade neemt toe

Klimatologische studies tonen aan dat er een verband bestaat tussen de stijgende temperatuur in België en het aantal onweersdagen. De voorbije 60 jaar steeg het aantal onweersdagen in ons land van 60 naar 94. Dit impliceert dat ook de kans op hagel toeneemt,

.....
 De voorbije 60 jaar steeg het aantal onweersdagen in ons land van 60 naar 94.

aangezien hagel in het algemeen gepaard gaat met een onweersbui. Vooral in de maanden mei en juni is er de grootste kans op hagel tijdens een onweer. In juli en augustus zwakt dit af, maar statistisch gezien kunnen nog steeds 4 op de 11 onweersbuien gepaard gaan met hagel. Wordt er gekeken naar de gemiddelde diameter van de waargenomen hagelstenen de voorbije 50 jaar, dan is het opvallend dat in 30% van de gevallen de diameter varieert tussen 1 en 3 cm. Dergelijke

diameters zijn groot genoeg om aanzienlijke schade aan te richten aan het fruit.

Hagelnetten vragen andere teeltmaatregelen

Het plaatsen van hagelnetten brengt uiteraard enkele veranderingen met zich mee van het microklimaat, de groei, de productie, de vruchtzetting, de vruchtkwaliteit en de rijping. Hagelnetten zorgen voor een ander klimaat: minder wind, een hogere temperatuur, lagere luchtvochtigheid, minder licht, ... Door de klimaatverandering onder het hagelnet bestaat de kans dat spint en witziekte zich beter kunnen ontwikkelen. Daartegenover staat het voordeel dat er geen windschade kan optreden. Ook kunnen er gunstiger bloei- en bevruchtingsomstandigheden gecreëerd worden. Daarnaast moet je rekening houden met de sterke vegetatieve groei onder het net. Dat wil zeggen dat je niet te kort mag planten, dat er minimum 50 cm tussen de kop van de boom en het net nodig is en dat wortelsnoei noodzakelijk wordt.

Naast de invloed op de groei van de boom, zal een hagelnet ook invloed hebben op de productie van het fruit. Uit wetenschappelijke proeven van pcfruit blijkt alleszins dat de productie niet achterblijft onder de netten. Bij kleinvruchtige rassen is de vruchtmaat zelfs beter. Wel kunnen er voor sommige rassen problemen opduiken met de kleuring. Bepaalde rassen zijn nu eenmaal niet geschikt om onder het hagelnet te plaatsen. Vraag steeds na welk ras geschikt is voor gebruik onder hagelnetten en welk soort net je best kunt gebruiken. Tevens zal ook het suikergehalte lager liggen en zal er een vertraagde afbraak zijn van zetmeel. Hierdoor kan de rijping onder het hagelnet iets later zijn. De hardheid is vaak vergelijkbaar en de schilkwaliteit is duidelijk beter. Tot slot moet je steeds oppassen met het inzetten van chemische dunmiddelen. Lichtreductie geeft meer stress, dus er wordt ook een sterkere werking verwacht van de dunmiddelen onder hagelnetten.

Zoals je ziet, heeft elk van deze veranderingen zijn voor- en nadelen. Het komt erop neer dat je als teler zo goed mogelijk moet inspelen op de voordelen. Wanneer je hagelnetten plaatst, moet je ook je teeltmaatregelen aanpassen!

Voordelen hagelnetten

Naast het beschermen van je inkomen tegen hagelschade levert een hagelnet ook andere voordelen op, onder meer dat je kan blijven leveren aan klanten en zo de markt kan behouden. Dit is zeker het geval bij clubrassen. Maar ook de benutting van je

bewaar- en sorteerinfrastructuur is een belangrijk onderdeel hiervan. Bovendien is het ook niet altijd mogelijk om blijvend een hagelverzekering te financieren, wanneer je meerdere jaren na elkaar met hagelschade te maken krijgt. Daarnaast speelt ook het mentale aspect mee. Het valt zwaar om een oogst verloren te zien gaan, waar je een heel jaar aan gewerkt hebt. Eigenlijk komt het erop neer dat we de continuïteit in onze sector moeten kunnen behouden. Telers, afzetorganisaties en regio's hebben hier allen belang bij.

Kostprijs

Afhankelijk van het steunmateriaal (palen, draad, ankers, ...), de constructie, het soort net, de machinekosten, de arbeidskosten en de levensduur varieert de kostprijs voor een hagelnet op jaarbasis van 1600 tot 2300 euro per hectare. In Vlaanderen is het mogelijk om voor dergelijke oogstprotectie 18% VLIF-steun te krijgen.

Ervaring met hagelnetten

Luc Staes uit Attenrode werkt al enkele jaren met hagelnetten. Dat de hevige storm van 18 augustus heel wat bomen vloerde, kan je nog zien rondom zijn bedrijf. Van een bosje iets verderop is het middendeel verdwenen en in sommige rijen in de

anderson", verduidelijkt Luc. "We hebben geleidelijk Conference bijgeplant. De andere soorten hebben we vooral nodig om het werk te kunnen spreiden tijdens de pluk." In 2009 plantte hij een kleine hectare Sweet Sensation aan. Om deze rode versie van de Doyenné beter te beschermen, koos Luc voor hagelnetten. "Sweet Sensation is een clubras", legt Luc uit. "Dat betekent dat het aanbod afgestemd wordt op de vraag en dat we een hogere prijs kunnen verwachten. Door die netten te voorzien, ben ik zeker dat ik peren kan aanbieden. Wanneer je een jaar geen peren kan aanbieden omdat ze verhageld zijn, verlies je ook je markt. Het jaar nadien moet je die dan opnieuw opbouwen. Wie zich verzekert tegen hagelschade krijgt wel een vergoeding, maar zijn peren is hij kwijt." Het risico op hagel is blijkbaar vrij groot in de regio. In 2004 was de aanplanting van Luc bijna volledig verhageld, nadien gebeurde dat nog 2 keer, maar slechts gedeeltelijk.

Pionierswerk

Toen Luc besliste om hagelnetten te installeren, waren die in Vlaanderen nog bijna nergens geplaatst. "We konden ons alleen baseren op wat de installateur ons toonde", vertelt hij. Hij deed een beroep op Van Nifterik uit Ede bij Wageningen. Bij de

Aan het bos achter de plantage kan je nog zien dat hier een hevige storm woedde.

aanplantingen rondom het bedrijf hebben fruitbomen nog een grondige 'rechtzetting' nodig. "We hebben ze tijdens de pluk voorlopig gerecht, maar om ze echt goed terug te planten, moeten ze in rust zijn", vertelt Luc me later. Van de hagelschade valt niets meer te bespeuren.

Kiezen voor zekerheid

Luc heeft een twintigtal ha peren en 4 ha appels. "Die verhouding lag in 1997 nog

eersten zijn, kostte wel wat leergeld. "De installatie is eens omgewaaid. De installateur heeft ons toen wat geholpen om de installatie te herstellen. De palen konden omwaaien omdat aan de uiteinden slechts een steunkabel gespannen was. Door 2 ankers te plaatsen, blijven de palen wel staan, om 't even uit welke hoek de wind nu komt.

De investering kost volgens recente informatie van de installateur ongeveer

15.000 euro per hectare. De netten moeten 20 tot 25 jaar meegaan, maar dat zullen we moeten ondervinden. Die kost ligt in feite iets lager als je er rekening mee houdt dat je bij een nieuwe aanplanting geen andere palen moet plaatsen. Voor de netten heb je palen nodig die ongeveer 1,5 meter hoger zijn dan deze

die normaal geplaatst worden. Een verzekering tegen hagelschade kost ongeveer 500 euro per hectare per jaar. Je moet er dan nog mee rekening houden dat de premie stijgt wanneer je een schadegeval hebt. Door ons via de veiling samen te verzekeren, is de prijs wat schappelijker. Premieverhogingen door

individuele schadegevallen worden daardoor uitgedempd.”

10% lichtverlies

De netten worden gesloten na de bloei, wanneer de kleine peertjes te zien zijn. Ze

.....
 “Wanneer je een jaar geen peren kan aanbieden omdat ze verhageld zijn, dan verlies je ook je markt.”

worden opengeschoven na de pluk. Luc koos voor kristalnet. Dat heeft een witzilveren kleur, waardoor het zo weinig mogelijk licht tegenhoudt. De firma spreekt van 10% lichtverlies, maar dat veroorzaakt geen voelbaar effect op de peren. “De Sweet Sensation wordt rood geboren, ze wordt zelfs groener wanneer ze wat te lang blijft hangen. Peren zijn op dat vlak anders dan appels. Appels moet je soms in meerdere keren plukken, bijvoorbeeld als ze te dik hangen. Zo kan je de dieper hangende appels beter laten kleuren.” Ook de vorming van bloemknoppen lijkt er niet onder te lijden. “Doyenné is beurtjaar-gevoelig, maar ik stel vast dat er na de goede oogst van dit jaar opnieuw bloemknoppen gevormd zijn.” Extra ziektedruk heeft Luc nog niet ondervonden. Positief is ook dat er minder vogelschade optreedt. Vogels kunnen enkel aan de zijkanen wat schade berokkenen, omdat ze niet aan de middenste bomen kunnen.

Meer netten plaatsen?

Op de vraag of hij tevreden is over zijn hagelnetten antwoordt Luc dat hij spijt heeft dat het perceel niet groter is. Tussen het perceel met de hagelnetten en zijn andere percelen ligt een akker van een andere landbouwer, zodat het geheel niet kan aansluiten. “Anders zou ik wel 5 tot 10 ha beveiligen met hagelnetten, maar al mijn plantages op die manier beveiligen, zou ik zeker niet doen. De percelen wat verderop, boven op de heuveltop, zijn bijvoorbeeld heel gevoelig voor wind, maar het lijkt me niet eenvoudig om een constructie te plaatsen wanneer het perceel niet vlak is.” Voor appels zal hij dat ook niet snel installeren, vooral omdat de huidige prijzen voor Jonagold die investering niet rechtvaardigen. “Ik hoop dat de wet van Murphy werkt en dat het, doordat ik netten plaatste, hier nooit meer zal hagelen”, grapt Luc. ■

1 Twee ankers voorkomen dat de eindpalen omvallen. 2 De netten moeten hoog genoeg boven de bomen hangen, wat wortelsnoei noodzakelijk maakt. 3 Spanbandjes houden de netten tijdens de winter dicht. 4 De netten schuiven over de draden met behulp van flexibele kunststof buisjes.